

Platón: Mýtus o jaskyni / Le mytho del caverna

Príbeh o svetle (poznania) a tieňoch (nevedomosti), aj v našom živote

Le fabula super le luce (del cognoscentia) e le umbras (del ignorantia), etiam in nostre vita.

Slovenčina	Interlingua
Hlboko v zemi, v jaskyni plnej tmy, žijú od narodenia ľudia pripútaní ku stene. Ich pohľad je fixovaný jedným smerom – na kamennú stenu pred nimi, na ktorú sa premietajú tieň. Odkiaľ sú tieň? Za ich chrbtom horí oheň. Medzi ohňom a väzňami sa pohybujú tzv. „páni jaskyne“; títo manipulujú predmetmi a figurínami, čím vytvárajú to, čo ostatní vnímajú ako pravdu. Ich svet je svetom tieňov, ale zároveň ovládajú mysle tých, ktorí nikdy nevideli nič iné. Pre pripútaných sú tieň realitou. Nevidia pôvod objektov, ich podstatu ani skutočné svetlo. Prijímajú to, čo vidia, lebo nikdy nepoznali nič iné. Páni jaskyne im vnucujú vlastnú verziu sveta, lebo možno tiež neveria, že existuje niečo viac. Raz sa jeden z väzňov oslobodí. Jeho cesta je spočiatku bolestivá – svetlo ohňa ho oslepuje, zneisťuje. No jeho túžba pochopiť ho vedie ďalej. Postupne ide ďalej, až k východu z jaskyne. Vonku zažije šok – ale aj osvietenie. Zistí, že to, čo pokladal za pravdu, bola len ilúzia. Že skutočný svet je oveľa bohatší, farebnejší, plný života a svetla, ktorého tieň sú len veľmi chabá napodobnenina. Až teraz pochopí rozdiel medzi názorom a poznaním, medzi domnienkou a pravdou. Vracia sa späť do jaskyne – chce ostatným pomôcť otvoriť oči. Páni jaskyne ho nevítajú - nepotrebujú, aby sa väzni prebrali z ilúzie; a títo, ktorí celý život verili iba tieňom, ho teraz považujú za nevidomého blázna, keďže jeho zrak už nevidí tak dobre v tme.	Profunde in terra, in caverna plen de obscuritate, vive homines ligate al muro ab lor nascentia. Lor vista es fixate in un direction — al muro de petra ante illes, ubi umbras es projectate. De ubi veni le umbras? Detra lor dorsos, un foco arde. Inter le foco e le prisioneros move se le “dominos del caverna”; illes manipula objectos e figuras, creando lo que le alteres percepe como veritate. Lor mundo es un mundo de umbras, ma anque illes domina le mentes de illes qui nunquam videva altere cosas. Pro le ligate, le umbras es realitate. Illes non vide le origine del objectos, lor essentia o le ver foco. Illes accepta lo que illes vide, proque illes nunquam cognosceva altere cosas. Le dominos del caverna impone lor proprie vision del mundo, proque forse illes anque non crede que existe plus. Un vice, un del prisioneros libera se. Su percurso es dolorose al initio — le foco le ceca, le confunde. Ma su desir cognoscer lo guida le plus longe. Gradualmente, ille va ultra, usque al exito del caverna. Fors le choca — ma anque illumination. Ille discoperi que lo que ille prendeva como veritate esseva solmente illusion. Que le ver mundo es multo plus ric, plus colorate, plen de vita e lumine, cuje umbras es solmente un imitatio debile. Solmente nunc ille comprende le differentia inter opinion e cognition, inter supposito e veritate. Ille retorna al caverna — ille vole aperir le oculos del alteres. Le dominos del caverna non lo saluta — illes non vole que le prisioneros disvelia le illusion; e illes qui durante tote lor vita credeva solmente in umbras, ora illes lo considera un ceco folle, perque su oculos non vide plus tanto ben in le obscuritate.